

СТВАРЭННЕ, ПОБАЧ З МАГУТНАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦЮ, ПРАЦВІТАЮЧАЙ, УСЕБАКОВА РАЗВІТАЙ І ВЫСОКАПРАДУКЦЫЙНАЙ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ — АБАВЯЗКОВАЯ УМОВА ПАБУДОВЫ КАМУНІЗМА.

(З Праграмы КПСС).

ПАРТЫЯ ЗАКЛІКАЕ:

зацікавіць савецкіх людзей

у лепшым выкарыстанні зямлі

У Маскве, у Вялікім Крамлёўскім палацы, адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза 22-га склікання.

Пленум абмеркаваў пытанне аб задачах партыі па палітычнаму кіраўніцтву сельскай гаспадаркі.

З дакладам «Сучасны этап камуністычнага будаўніцтва і задачы партыі па палітычнаму кіраўніцтву сельскай гаспадаркі» выступіў Першы сакратар ЦК КПСС, Старшыня Савета Міністраў СССР таварыш М. С. Хрушчоў.

Першую частку даклада тав. М. С. Хрушчоў прысвячае Праграме партыі, якая з'яўляецца сцягам у барацьбе за перамогу камунізму. Намаганні партыі і народа, адзначае тав. Хрушчоў, сканцэнтраваныя цяпер на практычным ажыццяўленні галоўнай эканамічнай задачы — стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму. Восем чаргу і даны Пленум Цэнтральнага Камітэта абмяркоўвае пытанне аб далейшым уздыме сельскай гаспадаркі, як адно з важнейшых пытанняў, пастаўленых новай Праграмай і рашэннямі XXII з'езда партыі.

Сельская гаспадарка закранае інтарэсы літаральна кожнага чалавека. Узровень развіцця сельскай гаспадаркі ў значнай ступені вызначае дабрабыт народа. Таму далейшы ўздым сельскай гаспадаркі, павелічэнне вытворчасці прадуктаў харчавання камуністы лічаць агульнапартыйнай, агульнанароднай справай.

Гэта зусім не азначае, што аслабляюцца патрабаванні да прамысловасці, рашаючыя значэнне якой для далейшага павышэння дабрабыту народа агульнавядома. Хоць у рабоце прамысловасці таксама ёсць нямала недахопаў, але яна развіваецца паспяхова, вытрымлівае тэмпы, намечаныя сямігадкай.

Што датычыць сельскагаспадарчай вытворчасці, гаворыць тав. Хрушчоў, то тут нашы магчымасці не меншыя, чым у прамысловасці, хоць узровень арганізаванасці, узровень кіраўніцтва, на жаль, значна ніжэйшы. Гэта параджае немагчымасці, для пераадолення якіх спатрэбіцца велізарныя намаганні.

У дакладах адзначаецца, што ў выніку прынятых партыйных мер пасля вераснёўскага Пленума ЦК (1953 г.) усе галіны сацыялістычнай сельскай гаспадаркі дабіліся значных поспехаў. Тав. Хрушчоў прыводзіць у сувязі з гэтым рад выдатных лічбаў.

У 1961 годзе ў параўнанні з 1953 годам вытворчасць збожжа ў краіне ўзнілася з 5.036 мільёнаў пудоў да 8.380 мільёнаў пудоў — павелічэнне на 66 працэнтаў; вытворчасць бульбы адпаведна павялічылася на 16 працэнтаў, гародніны — на 37 працэнтаў, алейных — на 68 працэнтаў. За гэты ж перыяд вытворчасць мяса ўзнілася з 5,8 мільёна тон да 8,8 мільёна тон — павелічэнне на 50 працэнтаў; малака — на 71 працэнт, жывёльнага масла — на 80 працэнтаў, выпрацоўка цукру з цукровых буракоў — на 77 працэнтаў.

Такі рост вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў дазволіў значна павялічыць іх дзяржаўныя нарыхтоўкі.

У значных размерах павялічылася і пагалоўе жывёлы. З 1 студзеня 1954 года па 1 студзеня 1961 года пагалоўе буйнай рагатай жывёлы ўзрасло на 26,3 мільёна галоў (у тым ліку кароў — на 11,1 мільёна), свіней — на 38,3 мільёна і авечак — на 28,9 мільёна га-

лоў. У мінулым годзе пагалоўе жывёлы таксама павялічылася. І тым не менш, гаворыць тав. Хрушчоў, мы рэзка крытыкуем становішча ў сельскай гаспадарцы.

Справа ў тым, што карэнным чынам змяніліся патрабаванні да сельскай гаспадаркі. Мы вядзем цяпер гутарку не аб тым, каб на некалькі працэнтаў павялічыць вытворчасць збожжа, мяса ці малака. Не, гутарка ба іншым, аб тым, каб за кароткія тэрміны падвоіць і патроіць вытворчасць важнейшых сельскагаспадарчых прадуктаў. За дасягненне цяперашняга ўзроўню вытворчасці мы амагаліся 40 год. Цяпер трэба зрабіць удвая-ўтрыя больш, і не за сорак, а за якіх-небудзь некалькі гадоў. Гэтага патрабуе жыццё, гэтага патрабуе інтарэсы будаўніцтва камунізму.

Мы павінны ўсведамляць, што патрэбнасці ў прадуктах харчавання хутка растуць, а ў далейшым яны будуць расці яшчэ хутчэй. І гэта зусім зразумела. Павялічваюцца насельніцтва, павышаецца ўзровень рэальнай зароботнай платы, растуць даходы працоўных.

З 1953 года насельніцтва ў краіне павялічылася на 29 мільёнаў чалавек, у тым ліку гарадское на 28 мільёнаў. Даходы працоўных з улікам зніжэння падаткаў і адмены падпіскі на пазыку ўзраслі амаль на 42 мільярды рублёў. Гэтыя грошы людзі тратяць на набыццё прадуктаў, вопраткі, абутку.

Тав. Хрушчоў прыводзіць здзіўляючыя лічбы, якія паказваюць, як значна з 1953 па 1961 год узрос продаж праз дзяржаўны гандаль найбольш каштоўных прадуктаў харчавання. За гэты час спажыванне прадуктаў на душу насельніцтва павялічылася на 35 — 50 працэнтаў пры ўмове, што насельніцтва ўзрасло на 29 мільёнаў чалавек.

М. С. Хрушчоў далей падкрэслівае, што тэмпы росту сельскай гаспадаркі стрымліваліся травапольнай сістэмай земляробства, і мы, гаворыць ён, сутыкнуліся з цяжкасцямі ў арганізацыі бесперабойнага забеспячэння насельніцтва мясам і некаторымі іншымі прадуктамі. Дало сябе адчуць таксама і тое, што атрыманыя поспехі ў некаторай часткі нашых кадраў выклікалі зазнайства і самасупакоенасць. Многія кіраўнікі аслабілі ўвагу да сельскай гаспадаркі, да патрэб калгасаў і саўгасаў.

Тав. Хрушчоў затым прыводзіць разлікі, зробленыя па даручэнню Цэнтральнага Камітэта партыі Дзяржэканомсавета адносна патрэбнасцей у сельскагаспадарчых прадуктах на бліжэйшыя гады ў разліку на душу насельніцтва.

Глыбока прааналізаваўшы магчымасці краіны, магчымасці саюзных рэспублік, тав. Хрушчоў пераканаўча паказвае рэальнасць намечанай праграмы рэзкага павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў. Гутарка ідзе перш за ўсё аб змяненні структуры пасеваў, рашучым пераходзе з папара-травапольнай сістэмы земляробства на прапашную. Пры травапольнай сістэме 52 мільёны гектараў ворнай зямлі заняты чыстымі папарамі і травамі, якія даюць мізэрныя ўраджаі. Неабходна павялічыць пасевы кукурузы, бабовых, цукровых буракоў на корм культуру, якія даюць высокія ўраджаі і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Гэтыя лічбы даюць выдатны ўрадава і вялікі эканамічны эффект.

Голас РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 20 (604)

Сакавік 1962 г.

Год выдання 8-ы

АД ВЫБАРАЎ ДА ВЫБАРАЎ

У шахцёрскім горадзе

Калі на піанічных палях Старабінічыны з'явіліся першыя землярыныя машыны, мала хто ўяўляў сабе, як будучы выгляд гэтых мясціны праз гады два-тры.

Высока над зямлёй узняліся шахтавыя капры з чырвонымі зоркамі гарняцкай славы на версе. На вялікіх глыбінях, у чырванаватых пластах сільвініту праялялі шырокія калідоры выпрацоўвак. Агульная даўжыня іх даўно пераваліла за пяць кіламетраў. У асобных штрэках працуюць горныя камбайны, і сырая калійная соль ідзе на-гара. Наверсе працягаецца будаўніцтва. Нядаўна заддзена ў эксплуатацыю вопытная фабрыка па ўзбагачэнню соляў, узводзіцца вялізны аранны склад сільвініту, закладзены падмуркі асноўнай узбагачальнай вытворчасці.

А недалёка ад камбіната расце і добраўпарадкаваная Салігорск-горад, які налічвае ад нараджэння менш чатырох год. У ім пабудавана ўжо звыш 34 тысяч квадратных метраў жылля. У бягучым годзе ўступіць у строй яшчэ 22,5 тысяч квадратных метраў жылой плошчы. У пасёлку ёсць 2 ўнівермагі, шырокакранны і летні кінатэатр, паліклініка, школа, 4 сталовыя, хлебазавод, тэлевізійны рэтранслятар.

Нядаўна тут пабудаваны тэхнікум, у якім рыхтуюцца кадры для беларускай горнай хіміі.

Горад будзе разбіты на мікра-раёны, у якіх прадуледжаюцца ўсе культурна-бытавыя зручнасці для жыхароў. Да канца сямігадкі будаўнікі ўзведдуць Дом Саветаў, Дом сувязі. Палац культуры з глядзельнай залай на 800 месц, гасцініцу, 9 дзіцячых садоў, Дом піянераў, комплекс спартыўных збудаванняў.

Многія аб'екты, якія яшчэ нядаўна былі на макетах і чарцяжах праектыроўшчыкаў, ужо будуюцца. Хутка, напрыклад, будучы заддзены сумесны будынак дзіцячага сада і ясляў, кафэ-сталовая, пачнецца будаўніцтва новай вялікай школы, уступіць у строй цэц, якая, побач з электраэнергіяй, забяспечыць горад і камбінат цяплом, гарачай вадой.

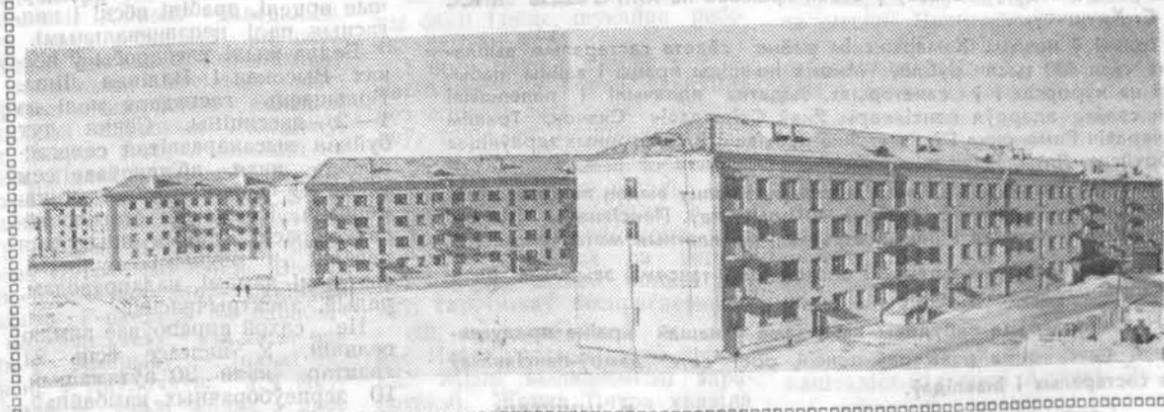
НА ЗДЫМКАХ:

1. Члены перадавога горнапраходчага камсамольска-маладзёжнага экіпажа, які змагаецца за званне калектыву камуністычнай працы. Мікалай Марціюшын (справа), Міхаіл Кабанай і Канстанцін Астравух.

2. Выхавальніца дзіцячых ясляў А. В. Сіўцова з дзецьмі старэйшай групы.

3. У новым універмагу № 2.

4. Агульны выгляд новага жыллага квартала.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ПАРТЫЯ ЗАКЛІКАЕ:

зацікавіць савецкіх людзей
у лепшым выкарыстанні зямлі

(Пачатак на 1-й стар.)

З плошчы, цяпер занятай травамі і папарамі, гаворыць тав. Хрушчоў, можна сабраць 220 мільёнаў тон кармавых адзінак супраць 25 мільёнаў тон, атрыманых у 1961 годзе.

Калі дзве трэці гэтых кармавоў выкарыстаць для вытворчасці мяса, а адну трэць для вытворчасці малака, то можна атрымаць: мяса (у забойнай вазе) — 12 мільёнаў тон і малака — 60 мільёнаў тон.

Ажыццявіць поўнасцю такое змяненне структуры пасяўных плошчаў у 1962 годзе, відаць, не ўдасца, гаворыць тав. Хрушчоў. Выкарыстанне зямель, занятых цяпер травамі і папарамі, пад такія каштоўныя культуры, як кукуруза, цукровыя буракі, гарох, кармавы боб, запатрабуе аснашчэння калгасаў і саўгасаў дадатковай колькасцю тэхнікі для сябы, апрацоўкі і ўборкі ўраджаю. Па даручэнню ЦК работнікі аб'яднання «Саюзсельгастэхніка» зрабілі разлік, колькі і якіх машын спатрэбіцца для таго, каб асвоіць пад прапашныя культуры названыя вышэй плошчы. Гэтую тэхніку трэба паставіць сельскай гаспадарцы ў вызначаныя тэрміны.

Укараненне прапашных культур патрабуе і дадатковай колькасці мінеральных угнаенняў. У гэтым годзе ў нас таксама абмежаваны рэсурсы насення кармавога бобу, гароху і цукровых буракоў. Але і пры гэтых умовах трэба максімальна выкарыстаць нашы магчымасці для таго, каб ужо ў 1962 годзе сур'ёзна палепшыць структуру пасяўных плошчаў.

Галоўнае, яшчэ раз падкрэслівае тав. Хрушчоў, трэба лепш выкарыстоўваць зямлю, вызваліцца ад пугаў траваполнай сістэмы земляробства, карэнным чынам перабудаваць кіраўніцтва сельскай гаспадарчай.

Далей у дакладзе паказана негрунтоўнасць траваполнай сістэмы земляробства, пераадоленне вынікаў якой з'яўляецца важнейшай задачай; пастаўлены вузлавыя задачы перад сельскагаспадарчай навукай.

Вялікая частка даклада прысвечана пытанням кіравання сельскай гаспадарчай. Хацеў бы падкрэсліць, гаворыць тав. Хрушчоў, што я вяду гутарку не аб агульным кіраўніцтве, а іменна аб кіраванні сельскагаспадарчай вытворчасцю. Прапаўняецца стварыць у абласцях калгасна-саўгасныя або саўгасна-калгасныя вытворчыя ўпраўленні.

Відаць, адзначае тав. Хрушчоў, у праўленне павінна будавацца на нейкай дэмакратычнай аснове, таму што яно будзе займацца і калгасамі і саўгасамі.

Галоўнае ў дзейнасці вытворчых калгасна-саўгасных упраўленняў заключаецца ў падборы і навучным кадрэй, у перааналізі лепшага вопыту перадавых гаспадарак ва ўсе калгасы і саўгасы. У раёне новыя ўпраўленні будуць абпірацца на апытны калгас або саўгас. У

асобе апорна-паказальных гаспадарак знойдзена добрая форма аказання дапамогі іншым калгасам і саўгасам.

Тав. Хрушчоў з гэтым гаворыць аб той вялікай матэрыяльна-тэхнічнай дапамозе, якая аказана сельскай гаспадарцы пасля вераснёўскага Пленума ЦК 1953 года.

Прывёўшы разлікі «Саюзсельгастэхніка» аб патрэбнасцях расшырэння машыннага парка ў сельскай гаспадарцы, тав. Хрушчоў адзначае, што трэба будзе падвоіць выпуск сельскагаспадарчай тэхнікі. Гэта цяжкая задача, гаворыць ён, мы яе, вядома, не вырашым за адзін год або нават за два-тры гады. Але ўзяцца за ажыццяўленне гэтай задачы трэба неадкладна, каб максімальна вынікну дабіцца ўжо ў бліжэйшыя два-тры гады.

Трэба зацікавіць людзей у лепшым выкарыстанні зямлі і тэхнікі, гаворыць далей тав. Хрушчоў. Павінна быць дадаткова аплата, каб кожны работнік быў зацікаўлен у павышэнні прадукцыйнасці працы.

Нельга не сказаць аб тым, што калгасы дапускаюць сур'ёзныя скажэнні ў размеркаванні даходаў. Палітыка партыі накіравана на тое, каб усямерна развіваць грамадскую гаспадарку калгасаў і на яе аснове няспынна павышаць матэрыяльны дабрабыт калгаснікаў. З гэтай мэтай мы рэкамендуем калгасам павялічваць адлічэнні ў непадзельныя фонды, будаваць побач з вытворчымі памяшканнямі культурна-бытавыя ўстановы — дзіцячыя яслі і сады, клубы, школы, бальніцы, што адпавядае карэнным інтарэсам калгаснікаў.

Зразумела, што калгас павінен пры гэтым выдаваць на працадні калгаснікам адпаведную колькасць грошай і прадуктаў.

На жаль, некаторыя кіраўнікі ствараюць фонды за кошт зніжэння аплаты працы калгаснікаў, абяздаваюць працадзень, чым падрываюць калгасную вытворчасць. Трэба асудзіць як нікуды не вартую практыку, калі мясцовыя органы прымушаюць эканамічна слабыя калгасы будаваць школы, інтэрнаты, бальніцы за кошт сродкаў калгасаў.

У заключнай частцы свайго даклада тав. Хрушчоў падкрэслівае, што на выкананне рашэнняў XXII з'езда аб развіцці сельскай гаспадаркі павінны быць накіраваны сілы ўсіх партыйных арганізацый. Саветаў дэпутатаў працоўных, прафсаюзаў і камсамола.

Вырашыўшы задачу поўнага задавальнення патрэбнасцей краіны ў сельскагаспадарчых прадуктах, гаворыць М. С. Хрушчоў, мы возьмем адзін з галоўных рубяжоў у развіцці эканомікі, атрымаем гістарычную перамогу ў барацьбе за ажыццяўленне Праграмы нашай партыі.

ГУМАННАЯ СПРАВА

«Утрыманне дзяцей і непрацаздольных за кошт грамадства — гэта высакародная і гуманная справа, якая адпавядае высокім ідэалам новага ладу», — сказаў у сваёй прамове на XXII з'ездзе КПСС М. С. Хрушчоў.

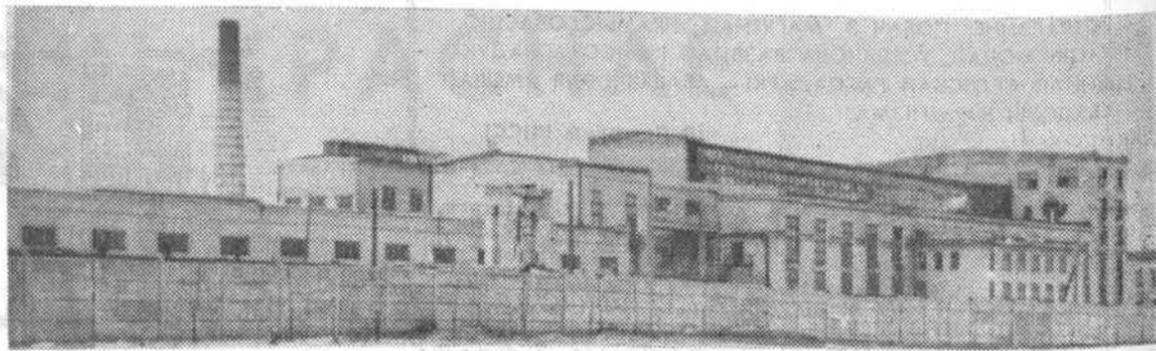
Толькі ў нашым Камарынскім раёне сёлета састарэлым выплачана каля 400 тысяч рублёў. Многія інваліды працы і ваіны пабывалі на курортах і ў санаторыях. Выдатна адпачылі і палепшылі стан свайго здароўя пенсіянеры Якаў Свірыдавіч Скачок, Трафім Макаравіч Раманенка і іншыя. Яны пабывалі ў санаторных здраўніцах Бабруйска, Аяты, Рыжскага ўзмор'я.

Інваліду Айчынай ваіны Уладзіміру Кляпцу выдан легкавы аўтамабіль «Масквіч» са сکیدкай на 40 працэнтаў. Пенсіянеры Жораў, Давыдзенка, Гузейка і іншыя атрымалі бясплатныя матакаляскі.

На пенсійным забеспячэнні знаходзіцца таксама звыш 600 адзіночкі і мнагадзетных маці.

Новая праграма пабудовы камунізма ў нашай краіне прадугледжвае павелічэнне размераў пенсій, рост сеткі дамоў-пансіятатаў для састарэлых і інвалідаў.

В. ЦІШКЕВІЧ.

Нясвіжчына сёння

1. РАСТУЦЬ ГІГАНТАЎ КАРПУСЫ

Аб зменах, якія адбыліся за гады Савецкай улады на старажытнай Нясвіжчыне, можна гаварыць вельмі многа. Нясвіжаўцы, поўныя сіл і энергіі, заняты плённай, стваральнай працай, кожны год узводзяць новыя прадпрыемствы, жылыя дамы, культурна-асветныя ўстановы, бальніцы, змагаюцца за выкананне заданняў гістарычнай сямігодкі.

Возьмем, напрыклад, Гардзею. Гэта было маленькае, занядбанае мястэчка. Цяпер тут жыццё б'е крыніцай. На ўскраіне пасёлка раскінуўся гігант цукраварэння — Гардзеўскі цукровы завод з новымі жылымі дамамі для рабочых. Летась калектыў гэтага заводу, змагаючыся за выкананне заданняў сямігодкі, не толькі выканаў, але і перавыканаў гадавую вытворчую праграму, адправіўшы дзяржаве 31,5 тысячы цэнтнераў цукру звыш плана.

Прадпрыемства расце, расшыраецца. Хутка яно ператворыцца ў буйны камбінат. Ужо сёлета дадаткова пушчаны ў эксплуатацыю цэхі перапрацоўкі патакі і брыкетарыі жамерыны.

Гардзея вядома цяпер і высакаяскай ільном. Тут гадоў шэсць назад вырасла буйнае прадпрыемства — ільнозавод. Яго прадукцыю добра ведаюць не толькі ў Беларусі і саюзных рэспубліках, але і далёка за межамі СССР. Калектыў гэтага прадпрыемства дружны і зладжаны. Пяць брыгад тут змагаюцца за званне калектываў камуністычнай працы, адной з іх — брыгада Алены Малюк ужо прысвоена гэтае ганаровае званне.

На млынакамбінатах рэспублікі цяпер можна бачыць невялікія мяхі з надпісам «Нясвіжскі завод кармавога біяміцыну». Гэтае маладое прадпрыемства вырасла на базе спіртзавода «Альба». Пераадолеўшы цяжкасці пусковага перыяду і дзятэрмінова выканаўшы мінулагаднюю вытворчую праграму, рабочыя заводу змагаюцца за права называцца прадпрыемствам камуністычнай працы.

Усім памятным у Нясвіжы дні пуску механізаванага заводу масла і сухога малака. Яго прадукцыю таксама добра ведаюць за межамі Беларусі.

Так з году ў год Нясвіжскі край ператвараецца ў індустрыяльны цэнтр.

2. ГАРАЦЬ КАЛГАСНЫЯ АГНІ

Ва ўяўленні селяніна былой панскай Польшчы Нясвіжчына — край суцэльных хутароў, вузкіх стракатых палосак, на якіх калісьці гібелі сяляне. Цяпер аб былым засталіся толькі ўспаміны. Сяляне, аб'яднаўшыся ў буйны сельскагаспадарчы арцелі, зрабілі вёскі і калгасныя палі непазнавальнымі.

Бедна жылі хлебаробы ў вёсках Высокая і Вялікая Ліпы. Большасць гаспадарк мелі па 1—2 дзесяціны. Сёння тут буйная высакаразвітая сельгасарцель, якая аб'ядноўвае сем вёсак. З былымі хутарамі пачынаюцца на месцы старых вёсак вырастаць новыя прыгожыя пасёлкі з роўнымі вуліцамі, светлымі дамамі, вадаправодам, радыё, электрычнасцю.

Не сахой апрацоўвае зямлю селянін. У калгасе ёсць 21 трактар, каля 30 аўтамашын, 10 зернеўборачных камбайнаў, многа іншай складанай тэхнікі.

Добра ў калгасе працуюць, заможна жывуць, весела адпачываюць. У кожнай хаце прыгожая мэбля, па некалькі веласіпедаў, у кожнай трэці сям'і матацыкл. Калгас поўнасцю электрыфікаваны і радыёфікаваны. У многіх ёсць тэлевізары.

Калгасны лад выявіў многа майстроў выдатных ураджаяў. Кіруе гаспадаркай былы мясцовы селянін-бядняк Уладзімір Аляксеевіч Галушка. Як добрага гаспадары, актыўнага грамадскага дзеяча калгаснікі выбралі яго дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. За выдатную работу Уладзімір Аляксеевіч Галушка ўзнагароджаны ордэнам Леніна. Аграномам калгаса працуе яго сын Аляксей Уладзіміравіч — выпускнік Горакскай сельскагаспадарчай акадэміі.

Па суседству з калгасам «17 верасня» на пяці тысячх гектараў раскінуліся палі сельгасарцелі імя Калініна з цэнтрам у мястэчку Сноў. Хто не бываў у Снове нават на працягу пяці апошніх год, здзівіцца зменам, якія тут адбыліся. На ўскраіне раскінуўся новы пасёлак членаў сельгасарцелі. Роўныя, абсаджаныя шматгадовымі ліпамі вуліцы, белыя цагляныя дамы

усіх населеных пунктаў. Старанная праца людзей, клопаты Савецкага ўрада карэнным чынам пераўтварылі калгаснае сяло. Святло электрычных агнёў, радыё, тэлебачанне змянілі аблічча вёсак.

3. З КУЛЬТУРАЙ І НАВУКАЙ У НАГУ

Але не хлебам адзіным жывуць нясвіжаўцы. Добры дом і дастатак у хаце — для іх яшчэ не ўсё. Рабочы, калгаснік хоча многа ведаць, культурна адпачываць. Для гэтага ў раёне ёсць усе умовы. У горадзе і вёсках працуюць дзевяць сярэдніх школ, дзе школы-інтэрнаты, вялікая колькасць васьмігадовых, сямігадовых і пачатковых школ, а таксама школ рабочай моладзі. Вучыся бясплатна, паліпшай свае веды.

Скончыў сярэднюю школу — дарога адкрыта ў вышэйшыя навучныя ўстановы. Цяпер не знойдзеш у раёне вёскі, адкуль бы не выйшлі настаўнікі, урачы, інжынеры, юрысты. У многіх калгаснікаў па двостроі дзяцей атрымалі вышэйшую адукацыю і цяпер працуюць у розных кутках Беларусі. У Марыі Казіміраўны Платун з вёскі Навасёлкі, напрыклад, чатыры сыны і дачка маюць дыпламы аб заканчэнні інстытутаў. Вацлаў працуе настаўні-

вабца вока прахожага. Сюды, у новы пасёлак, перасяліліся былыя хутаране. Калгас дапамог хлебаробам перасяліцца і пабудаваць уласныя дабrotныя дамы. Калгас-мільянер, аснашчаны магутнай сельскагаспадарчай тэхнікай, стаў сапраўднай фабрыкай збожжа, малака, мяса і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў.

Многія хлебаробы гэтай сельгасарцелі ўзнагароджаны ардэнамі і медалямі, а лепшая звянявая па Ільну з вёскі Хвоева Лідзія Якавец з'яўляецца членам урада рэспублікі, яна дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

— Тое, што дасягнута, — расказвае старшыня калгаса ардэнаносец Якаў Васільевіч Аляксанкін, — толькі пачатак вялікай справы. Прыязджайце да нас гады праз два-тры. У новым пасёлку для хлебаробаў вырастаюць шматпавярховыя дамы. У кватэры прыйдзе газ. Усе сельскагаспадарчыя работы будуць поўнасцю механізаваны. Калгаснікі будуць жыць яшчэ больш заможна.

Калгасы «17-е верасня» і імя Калініна ў раёне не выключэнне. Зусім сёння не пазнаць вёсак Саска Ліпка, Карцэвічы, Круты Вераг, Хвоева — наогул

кам у в. Слаўкава, Мечыслаў — доктарам, Чэслаў — інжынер лясной прамысловасці, Ванда — настаўніца ў Гардзеўскай сярэдняй школе, Георгій выкладае матэматыку ў Салтанаўшчынскай дзесяцігодцы. Увогуле ў раёне працуюць сотні спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй.

За апошні час значна расшырылася сетка культурна-асветных устаноў. Палацы культуры, клубы, бібліятэкі ёсць у кожнай вёсцы. У адной толькі Гардзеі пабудавана тры Дамы культуры і шырокакранны кінаатэатр, столькі ж грамадскіх бібліятэк.

Нясвіжаўцы па праву ганарыцца сваімі медыцынскімі ўстановамі. У раёне ёсць раённая бальніца, супрацьтуберкулёзны дыспансер, а таксама ўчастковыя бальніцы ў Гардзеі, Снове, Лані, Лявонавічах, не гаворачы аб шырокай сетцы здраўпунктаў. Медыцынскія ўстановы расшыраюцца, папаўняюцца складаным абсталяваннем, новымі высокакваліфікаванымі кадрамі.

Я. ЗУБАРАЎ.

На здымках: уверсе — адзін з карпусоў Гардзеўскага цукровага заводу, унізе — новы дом па вул. Савецкай у Нясвіжы.

Д о м а

НАРАДЗІЎСЯ я і вырас на Кобрыншчыне, у вёсцы Дзяткі Залескага сельсавета. Не ад добрага жыцця я накінуў родную беларускую зямлю. З Кобрына разам са сваімі землякамі выехаў 24 кастрычніка 1929 года і праз 26 дзён прыбыў у Паўднёвую Амерыку. Мы ехалі туды ў пошуках шчасця, справядлівасці, сапраўднай свабоды.

За 28 год, пражытых на чужыне, я добра даведаўся, што ўяўляе сабой справядлівасць, свабода і шчасце ў капіталістычным свеце.

У Аргенціне, як і ў іншых капіталістычных краінах, у 1932—34 гадах успыхнуў эканамічны крызіс. Закрывліся фабрыкі, заводы, рабочыя аказаліся на вуліцы. Усім было цяжка, а нам, беларусам і украінцам у чужой краіне было яшчэ цяжэй.

Калі мы пазбыліся работ, домаўласнікі выгналі нас, беспрацоўных, на вуліцу. Такім чынам, мы засталіся без кавалка хлеба і без страхі над галавой. Не лепш нам жылося і ў гады Айчынай вайны. Багацей з розных краін сталі шукаць сабе цяхага месца, дзе не чуваць гарматных залпаў.

Яны хлынулі ў Аргенціну, скупілі асабіякі і занялі лепшыя кватэры. Гэта было на руку домаўласнікам, і яны паспяшаліся павысіць кватэрную плату. Дарагавізна адчувалася ва ўсім.

У Аргенціне я працаваў мулярам, электрамандэрам, слесарам. Жонка мая Эмілія Сігмунтаўна працавала дома, шыла з аб'ёзнага матэрыялу сядзенні да цяляк, якія мы рабілі на фабрыцы. Апрача таго, яна хадзіла да багатых, мыла ім бялізну, прасавала, шыла.

У сакавіку 1956 года мы пакінулі чужую зямлю і прыехалі на Радзіму. Першым савецкім горадам была для нас гасцінная Адэса. Нас сустрэлі, як дарагіх людзей, аказалі вялікую ўвагу, мы атрымалі матэрыяльную дапамогу і права на бясплатны праезд у родныя мясціны.

19 красавіка прыехалі ў Кобрын. Я не пазнаў свайго горада, ён змяніўся да непазнавальнасці, папрыгажэў, стаў

Усе для народа

утульным і чыстым. Зніклі халупы і бясконцыя будкі з шаўцкімі майстэрнямі, крамы гандляроў.

У Аргенціне, калі да прадпрыемальніка прыходзіў чалавек ва ўзросце 50 год, то яго на работу не прымалі, няхай гэты чалавек самай высокай кваліфікацыі. Калі я вярнуўся на Радзіму, мне ішоў 55-ы год, і гэта не перашкодзіла мне паступіць працаваць слесарам.

Я атрымаў камунальную кватэру, маю невялікі агарод, пасадыў некалькі плодовых дрэваў. Зарабляю ў сярэднім у месяц 90 рублёў, а за кватэру плачу 2 рублі 24 капейкі, што складае 2,5 працэнта майёй заробтнай платы. Мяне двойчы выбіралі дэпутатам гарсавета.

Цяпер прывяду некалькі цікавых параўнанняў.

У нашай краіне бясплатная медыцынская дапамога. Даводзіцца плаціць толькі за лякарствы. У Праграме КПСС гаворыцца аб тым, што ў бліжэйшыя гады яшчэ больш пашырыцца сетка медыцынскіх устаноў і нават лякарствы будуць бясплатнымі. Працоўныя бясплатна будуць карыстацца санато-

рыямі, дамамі адпачынку. У Аргенціне ж за медыцынскае абслугоўванне вялікая плата, рабочы чалавек пазбаўлены магчымасці адпачываць у санаторыях і дамах адпачынку. Праўда, багацей там маюць свае вільі ў курортных мясцінах і шалеюць з раскошы.

У нашай краіне ўведзена ўсеагульная сярэдняя адукацыя. Будуюцца школы-інтэрнаты, дамы піянераў, дзіцячыя бібліятэкі, піянерскія лагеры.

У нашай краіне — чалавек чалавеку друг, таварыш і брат. У капіталістычных краінах непрымірымых класавых супярэчнасці паміж эксплуатаатарамі і рабочымі, варожасць паміж людзьмі і нацыямі.

У нас — свабода, братэрства, роўнасць і шчасце людзей. У іх — свабода паміраць простым людзям пад плотам, свабода багацеям рабаваць і эксплуатаваць простых людзей.

Савецкі чалавек не ведае эксплуатацыі, беспрацоўя, крызісаў, ён упэўнены ў заўтрашнім дні.

Наш дэвіз, дэвіз камунізма: «Усе ў імя чалавека, на карысць чалавеку».

Аляксей СВІРЫДЗЮК.

На здымку: А. Свірыдзюк з жонкай.

ішоў 1943 год — цяжкі год для савецкіх людзей. Фашысты ўжо адхлынулі ад Масквы, але ў нас, у Беларусі, яны яшчэ чапляліся за кожную пядзю зямлі, лавілі і гналі людзей, як жывёлу, у Германію.

Мне было тады семнаццаць гадоў. Стаю аднойчы ў мястэчку Германавічы каля магазіна. Раптам пад'ехала машына, з яе выскачылі гітлераўцы і, як ачмурзлыя, кінуліся да мяне. Усю ноч я прасядзеў у нейкім хляве. Назаўтра адвезлі ў Глыбокае. Там я ўбачыў сотні такіх «добраахвотнікаў».

Нас сагналі ў вагоны, у якіх раней вазілі кароў, і накіравалі на катаржныя работы ў Германію. Прывезлі ў лагер Кейстэрбах, які размяшчаўся ў лесе. Гэта недалёка ад горада Франкфурта.

Тыдні два чакалі «купцоў». А калі яны з'явіліся, нас партыямі пачалі адпраўляць на работу. Мяне купіў начальнік вакзала Грошвац Карль з горада Вормса. Тут я і пачаў працаваць.

Стаяла глыбокая восень. Размясцілі нас у вагонах. Начальнік Грошвац Карль карміў нас бульбай і чырвонымі буракамі. Зрэдку даваў каніну.

Работа была цяжкай. Насіў каменні, капаў канавы, змазваў стрэлкі на чыгунцы. І дзе б ні быў, куды б ні пайшоў — следам за мной, як цень, цягаўся з аўтаматам гітлеравец.

Праз нейкі час атрымаў новую работу: на паравозе спатрэбіўся какагар. Ад станцыі ішла лінія ў порт. Круглыя суткі прыходзілася суправаджаць туды нагрэжаныя саставы.

У верасні 1944 года наш цягнік вез самалёты на аэрадром, які размяшчаўся кіламетрах у 15 ад Вормса. Наляцела савецкая авіяцыя. Машыніст, з якім я ехаў, атрымаў загад адвесці поезд на станцыю жыклер і набраць вады.

Пакуль я гэта рабіў, поезд крадуўся. Я хацеў ускочыць у паравоз. Але мяне прыцэпіла жыклерам і адрэзала нагу... Падбеглі сябры, падабралі мяне і адвезлі да начальніка станцыі. Неяк угаварылі яго накіраваць мяне на ляснінне.

Год і два месяцы прышлося лячыцца. А калі замест здаровай нагі паставілі драўляны пратэз, мяне павезлі разам з сябрамі ў

горад Лянштуйль, потым у Гамбург.

Тут я пачаў пасылаць лісты на Радзіму. Пісаў, што хачу прыехаць дадому. Першай адгукнулася на мой ліст сястра Яніна. Яна паведаміла мне, што дома ўсё добра і прасіла, каб хутчэй вяртаўся на Радзіму.

Я пайшоў да французскага маёра, які быў дырэктарам мясцовай «ПДР». Выслушаўшы мяне, ён затросся ад злосці:

— Цябе вылечылі, выратавалі ад смерці, а ты надумаўся на такое глупства! — крычаў ён. — Нікуды ты не паедзеш.

Але я настаіваў на сваім. Тады мяне накіравалі ў горад Лебег. Там у справу ўмяшаўся начальнік паліцыі Соутус. Ён сунуў мне пад нос кучу антысавецкіх газет: «Чытай!» Потым пачаў угадваць, гадзіны дзве запар хваліў Злучаныя Штаты Амерыкі і іншыя капіталістычныя краіны, абліваў брудам СССР.

Доўга мяне «вяхоўвалі», нават паабяцалі новую кватэру, але я цвёрда рашыў ехаць дадому. І, атрымаўшы дазвол, у верасні 1947 года назаўсёды пакінуў Заходнюю Еўропу.

І вось я дома, у родным Шаркоўшчынскім раёне. А тут ўсе знаёмыя, блізкія. На машыне адвезлі мяне ў вёску Жукі Ложныя да радні. І я радуся, і яны. Нават цяжка расказаць аб той цёплай, радаснай сустрэчы на Радзіме.

Сумна толькі робіцца, калі падумаю, што дзесці там, за граніцай, яшчэ пакутуюць мае сябры, суайчыннікі. Заўсёды ўспамінаю іх. І Лёню Рылькевіча, і Аляксандра Томчыка, і Андрэя Калодзія, і Фёдера з жонкай Лёнай. Ды ўсіх і не пералічыш.

Я рад, што вярнуўся на Радзіму. Савецкая ўлада дапамагла мне ў жыцці. Ад дзяржавы атрымаў матэрыялы на дом, пабудаваны. Далі інвалідную машыну. Маю таксама два матацыклы. Адным словам, жыў у дастатку. Ды і не толькі я. У дом кожнага прыйшоў дастатак. Не пазнаць цяпер ні вёсак, ні гарадоў. Усё змянілася, папрыгажэла. А галоўнае — усё тут сваё, роднае.

Іосіф Іосіфавіч КАТОВІЧ,
жыхар вёскі Жукі Ложныя
Шаркоўшчынскага раёна
Віцебскай вобласці.

ШУКАЎ ЧАЛАВЕК ШЧАСЦЯ

Ён жыў у Мінску — горадзе юнацтва і вясны, горадзе, які паўстаў з руін і поплуду, цудоўным горадзе, дзе ён упэўнена адчувае сябе так добра і спакойна. Ён усё яшчэ не адвёк здзіўляўся і нашаму цудоўнаму ўкладу жыцця, і нашым цудоўным законам, і таму, нарэшце, што ён тут заўсёды і ва ўсім — роўны сярод роўных. Больш таго, яго, старога, тут ценіць і паважаюць за яго ўзрост, за яго сівізну. Гэта радуе і хвалюе да слёз Пятра Іосіфавіча Чынкайла.

— Мне 78 год, — расказвае ён. — З іх больш дваццаці двух я правёў за мяжой. Усё сваё жыццё, пакуль не атрымаў у 1955 годзе савецкае падданства і не вярнуўся на Радзіму, я бадзюся ў бясконцых пошуках кавалка хлеба. І толькі цяпер, калі стаў грамадзянінам Савецкага Саюза і атрымаў вялікія чалавечыя правы, маё горкае, як палын, і бязрадаснае, як сіроцтва, мінулае здаецца далёкім і цяжкім сном.

Чалавек замоук, відаць, успамінаючы перажытае. Гадаваўся ён у беднай сялянскай сям'і. Бацька маленькага Пеці — Іосіф Чынкайла батрачыў у князя Радзівіла. Жыл яны тады ў курнай падслепаватай хацінцы, што стаяла на задворках вёскі Альшаны сучаснага Столінскага раёна Брэсцкай вобласці. Аж да ады-

ходу на царскую службу Пётр Чынкайла пасвіў службых кароў, атрымліваючы за гэта грашы. Такі ўжо лёс быў кожнага беззямельнага.

А потым Пятра забралі ў салдаты, і, пакінуўшы на волю лёсу жонку Агафію і гадавалага сына Мішутку, ён паехаў ва Уладзіслаўск, дзе служыў да 1910 года. Чым жыл усё гэтыя гады яго сваякі, якія прынялі мукі, ведаюць яны адны. Толькі выйшаўшы ў запас, Пётр Чынкайла не застаў дома, як кажуць, ні каля, ні двара і вымушаны быў падацца ў 1912 годзе на заробкі ў чужыя краіны.

На дарогу збіралі грошы ўсёй вёскай. І вось ужо пароход «Бірма» адчаліў ад Лібаўскай прыстані. Дваццаць сутак пакутлівай, невыноснай гайданкі. Нарэшце — доўгачаканая зямля!

Не, не маці, а злой мачыхай была яна для Пятра, як і для сотняў іншых абяздоленых, што паехал на заробкі ў багатую Амерыку. Прынялі яго на завод Форда ў Дэтройце. Працаваў, што называецца, ад цямна да цямна, вазіў на тачцы раствор. Нялёгка гэта справа, а плацілі мала. За два гады, што прабыў Пётр Чынкайла ў Злучаных Штатах, сабраў мізэрныя грашы, якіх ледзь хапіла на дарогу дадому.

Але і тут мала было суцяшальнага. Толькі вярнуўся, а тут, як снег на галаву, — імперыялістычная вайна.

Многа пралілося крыві народнай! Пабачыў рускі народ тады і голад, і холад, і раненні і хваробы. Удосталь наваліўся па лазарэтных ложках і салдат Пётр Чынкайла. Ужо ў самым канцы вайны падхапіў сыпняк. Калі крыху паправіўся, паслалі яго на пабыўку дамоў: «Едзь, — кажуць, — у свае Альшаны, адпачывай, набярэся сіл і здароўя».

Атрымалася так, што пасля прыезду Пятра ў Альшаны пачалася вайна з белапалыкамі, і яго родныя мясціны былі захоплены панамі. Ох, і лютавалі яны! Пятра ўсё «бальшавіком» называлі. А калі даведаліся, што разам з іншымі аднавяскоўцамі ён пасля бою пахаваў на вясковых могілках каля царквы засечаных панскімі шашкамі чырвоных коннікаў, тут Пятру і ўсім жыцця не стала. Пастаянныя вобсыкі, пагрозы і здзекі выматвалі душу, прыніжалі чалавечую годнасць.

У панскай Польшчы не было месца Пятру Чынкайла. Вось і вымушаны быў зноў пакінуць Радзіму і паехаць на заробкі на край свету. На гэты раз з ім у Амерыку — толькі цяпер не ў Паўночную, а ў Паўднёвую — ехалі жонка і двое дзяцей.

Перад гэтым бразільскі агент па найму рабочай сілы, абяцаючы залатыя горы, настойліва «апрацоўваў» Пятра: — Едзьце да нас. У нас цёпла: не патрэбны ні хата, ні валёнкі. Аб вас зараз жа пакалопацца. Атрымаеце работу і ўсё неабходнае для жыцця.

Так сям'я Чынкайла апынулася за акіянам. Завербаваных згрузілі на востраве Кветак, які хоць і насіў такую паэтычную назву, на самай справе хутчэй за ўсё быў падобны на брудную і смярдзучую турму. Пасля месячнага каранціну прыезджыя былі прадастаўлены самі сабе. Ім сказалі на развітанне:

— Цяпер хоць на ўсе чатыры бакі! Ідзіце, шукайце работы, хто як можа...

І вось Пётр з сям'ёй у Буэнас-Айрэсе. У порце таўкуцца без справы сотні яго землякоў, такіх жа беспрацоўных.

— Чаго вас толькі чорт прынес! — са злосцю кідалі яны перасяленцам. — Мала вам было пакут і здзекаў дома, дык вы яшчэ пагналіся за імі на чужыну. Глядзіце, колькі нас тут, гаротнікаў беспрасветных!

Ой, як горка было на сэрцы! Нават успамінаць не хочацца. Жылі выпадковымі заробкамі. Жонка Пятра хадзіла па дамах: каму памые бялізну,

каму прыбярэ і дапаможа на кухні. У маладоці яна была майстрам на ўсе рукі. Ды і цяпер, хоць і старой стала, унучак добра даглядае...

Так вось і перабіваліся. За акіянам Пётр добра адчуў на сабе так званую буржуазную «свабоду» і «дэмакратыю».

Успамінаецца такі выпадак. Летам 1951 года купіў Пётр на вуліцы мясцовую прафсаюзную газету. Ідзе і чытае. І раптам ні з сяго ні з таго хапаюць яго паліцэйскія і, не кажучы ні слова, б'юць гумавымі дубінкамі ды яшчэ пагражаюць штрафам і турмой. І гэта называецца свабодай друку!

У Буэнас-Айрэсе, дзе пасля бясконцых блуканняў з месца на месца Чынкайла пражыў апошнія 14 год, было амаль паўміліёна беспрацоўных. Вось вам і права на працу!

Ды што і казаць, удосталь мелі гора! У кішэнні ні граша, а куды ні ступі — за ўсё плаці. Адно толькі медыцынскае абслугоўванне чаго каштавала! Рабочы чалавек за акіянам нават не можа марыць аб паездцы на курорт або ў санаторый. За школу таксама плаці!

У час выбараў у 1949 годзе капіталіст-мільянер Адэмар Дэ-

(Заканчэнне на 4-й стар.)

САЛДАТ ВЯЛІКІХ БАЁЎ

Пад такім загалюкам выдавецтва Акадэміі навук БССР выпусціла ў свет кнігу А. Ф. Хацкевіча, прысвечаную цудоўнаму жыццю і кіпучай дзейнасці вернага вучня і саратніка Ул. І. Леніна, выдатнага дзеяча Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы Ф. Э. Дзяржынскага. Да гэтага часу ў савецкай гістарычнай літаратуры не было кнігі, у якой бы з такой паўнатай, на падставе найбагацейшага фактычнага матэрыялу, як гэта зрабіў аўтар рэцэнзруемай кнігі, было ўсебакова навукова даследавана жыццё і барацьба Ф. Э. Дзяржынскага, пачынаючы з першых крокаў яго падпольнай рэвалюцыйнай дзейнасці ў Літве і Польшчы і канчаючы кіпучай і шматграннай работай на самых адказных дзяржаўных пасадах у гады Савецкай улады.

Таму будзе справядліва працу А. Хацкевіча назваць першым, найбольш поўным і глыбока дакументальным навуковым даследаваннем аб прафесіянальным рэвалюцыянерах, героі Кастрычніка Ф. Э. Дзяржынскім.

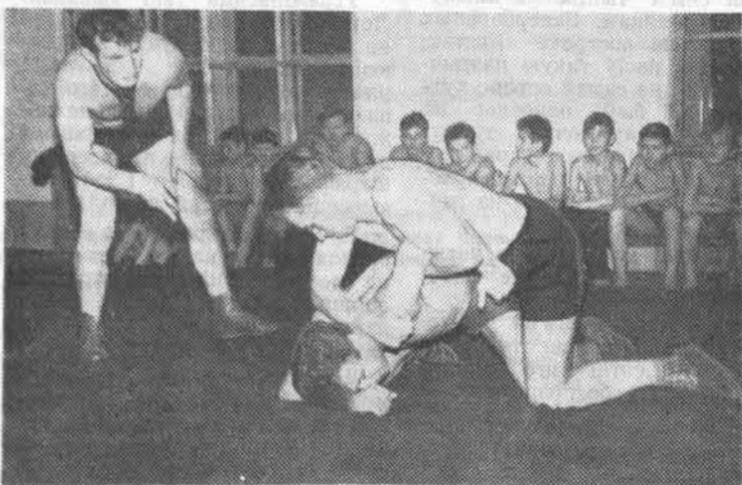
Кніга складаецца з чатырох асноўных частак, якія характарызуюць дзейнасць Ф. Э. Дзяржынскага ў гады рэвалюцыйнага падполля, у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і ўмацавання Савецкай улады, у гады грамадзянскай вайны і іншаземнай ваеннай інтэрвенцыі і ў гады мірнага сацыялістычнага будаўніцтва.

Значнае месца ў кнізе адведзена асветленню партыйнай і рэвалюцыйнай работы Ф. Э. Дзяржынскага ў Польшчы напярэдні і ў перыяд першай рускай рэвалюцыі. У гэтыя гады ён кіруе рэвалюцыйнай барацьбой мас у Польшчы. Пад яго кіраўніцтвам арганізуюцца забастоўкі, палітычны дэманстрацыі, пралетарыят Польшчы актыўна выступае ў адным з рэвалюцыйных страі з пралетарыятам Расіі.

У гады рэакцыі і новага рэвалюцыйнага ўздыму Ф. Э. Дзяржынскі актыўна і вясомна працуе над аднаўленнем і ўмацаваннем разгромленых царскай ахранкай партыйных і рабочых арганізацый, рыхтуе іх да новых рэвалюцыйных баёў. Па гэтай пытанню ў кнізе прыведзены абшарны і цікавы фактычны матэрыял.

Рэвалюцыйная і партыйная дзейнасць Ф. Э. Дзяржынскага ў гады падполля перыядычна спынялася турмой, катаргай, ссылкай. Яго шэсць разоў арыштоўвалі, тры разы ссылалі, і тры разы ён уцякаў з ссылі і зноў браўся за рэвалюцыйную работу. Апошні раз яго вызваліла з турмы Лютаўская буржуазна-дэмакратычная рэвалюцыя. Яму не было яшчэ і 40 год, але з іх 22 ён прысвяціў рэвалюцыйнай барацьбе, уключаючы 11 год турмы і катаргі.

Цэнтральнае месца ў кнізе займае частка, прысвечаная раскрыццю ролі Ф. Э. Дзяржынскага ў перыяд мірнага развіцця рэвалюцыі, у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і ўмацавання Савецкай улады, у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Грамадзянскай вайны і іншаземнай ваеннай інтэрвенцыі і ў гады мірнага сацыялістычнага будаўніцтва.

Развіццю спорту сярод рабочых Беларускага аўтазавода ўдзяляецца вялікая ўвага. Больш за 500 чалавек займаецца ў розных секцыях. Звыш 100 чалавек разраднаку падрыхтаваны тут у 1961 годзе. 32 спартсменам прысвоены судзейскія катэгорыі. Заводскія барцы на апошніх абласных спаборніцтвах па класічнай барацьбе, якія праходзілі ў Мінску, занялі першае агульнакаманднае месца. Іх трэнер А. Юран заваяваў першае месца ў асабістым заліку. На здымку: заняткі ў секцыі класічнай барацьбы. Кіруе заняткамі А. Юран.

В. ГНЯЗКО,
старшы навуковы супрацоўнік
Інстытута гісторыі АН БССР.

жынскага ў перыяд мірнага развіцця рэвалюцыі, у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Кастрычніцкага ўзброенага паўстання. Як член Ваенна-рэвалюцыйнага камітэта і адзін з яго кіраўнікоў Ф. Э. Дзяржынскі непасрэдна ўзначальваў усю работу па раскрыццю і спыненню контррэвалюцыйных выступленняў і падтрыманню рэвалюцыйнага парадку ў Петраградзе ў першыя дні Савецкай улады.

Яркія факты, прыведзеныя ў кнізе аб дзейнасці Ф. Э. Дзяржынскага на пасадзе старшыні надзвычайнай камісіі па барацьбе з контррэвалюцыяй, сведчаць аб ім як аб палымным абаронцы інтарэсаў рэвалюцыйнага народа. Будучы чulyм і гуманым чалавекам, ён у той жа час быў бязлітасным да спраўдзенага ворагаў рэвалюцыі.

Грунтоўна раскрываецца ў кнізе роля Ф. Э. Дзяржынскага на франтах грамадзянскай вайны. Прыведзены фактычны матэрыял вельмі пераканальна сведчыць аб яго актыўным удзеле ў арганізацыі разгрому белавардзейскіх полчышч на важнейшых франтах.

У кнізе Ф. Э. Дзяржынскі выступае як бясстрашны рэвалюцыянер, які ўмее не толькі бязлітасна разбураць старое, што аджыло свой век, але і будаваць, ствараць новае, сацыялістычнае, бліскава кіраваць аднаўленнем народнай гаспадаркі краіны.

14 красавіка 1921 г. па прапанове Ул. І. Леніна і ЦК партыі Ф. Э. Дзяржынскі быў зацверджаны народным камісарам шляхоў зносін з астаўленнем яго на ўсіх ранейшых пасадах — старшыні ВЧК і наркома ўнутраных спраў.

Не маючы ні спецыяльнай адукацыі, ні вопыту гаспадарчай работы, але загартаваны ў агні рэвалюцыйнай барацьбы, бязмежна верачы ў творчыя сілы і ініцыятыву рабочага класа, у перамогу сацыялізма, ён з усёй энергіяй і энтузіязмам узяўся за зусім новую для яго гаспадарчую справу. Шматлікія факты гавораць аб той вялікай рабоце, якую правёў ён па падняццю чыгуначнага транспарту

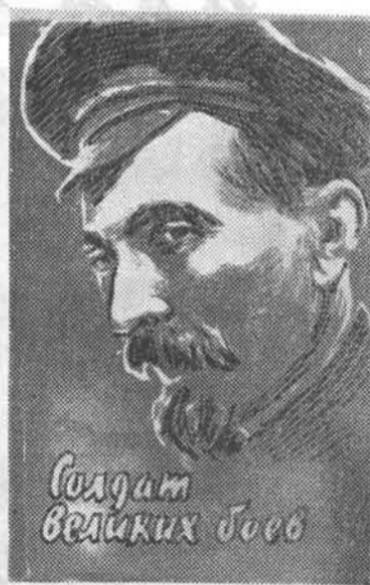
на яркіх і пераканальных прыкладах раскрываецца работа Ф. Э. Дзяржынскага на пасадзе старшыні савета народнай гаспадаркі. Яны характарызуюць яго, як дзеяча ленінскага тыпу, які ўмеў хутка арыентавацца ў абставінах, бачыць галоўнае ў рабоце, знаходзіць рашучае званно, ухажушыся за якое можна было б выцягнуць увесь ланцуг, хутка аднавіць і рухаць уперад усю народную гаспадарку краіны.

На ўсіх пасадах, куды пасылала яго партыя, Ф. Э. Дзяржынскі цалкам аддаваўся рабоце, працягваючы магутную энергію, бальшавіцкую прыныповасць, творчую ініцыятыву,

вялікую патрабавальнасць да сябе і іншых, непрымрмасць да недахопаў у рабоце.

З'яўляючыся выдатным дзеячом нашай партыі і дзяржавы, Ф. Э. Дзяржынскі ў той жа час да канца свайго жыцця заставаўся вялікім патрыётам польскага народа. Ён падтрымліваў самую цесную сувязь з Камуністычнай партыяй Польшчы і сваімі практычнымі парадамі аказваў польскім камуністам вялікую дапамогу ў іх рабоце і барацьбе. Аўтар раскрыў гэты вельмі важны бок жыцця і дзейнасці Ф. Э. Дзяржынскага і паказаў, што ён з'яўляецца найбольш яскравым увасабленнем сувязей польскага і агульнарасійскага рэвалюцыйнага руху, сімвалам вечнай і непарушнай дружбы двух братніх народаў.

У верасні гэтага года савецкі і польскі народы, а таксама працоўныя ўсіх краін сацыялістычнага лагера будуць адзначаць знамянальную дату — 85-годдзе з дня нараджэння Ф. Э. Дзяржынскага. Таму своечасова выйшаў такой кнігі з'явіцца выдатным падарункам чытачам напярэдадні юбілею. Не-

сумненна, што гэта праўдзівая кніга, як піша ў сваёй прадмове да яе С. С. Дзяржынская, «з цікавасцю будзе прачытана шырокім колам не толькі савецкіх, але і зарубажных чытачоў, яна зможжа аказаць дапамогу ў камуністычным выхаванні працоўных і ў першую чаргу моладзі».

Дзесяткі маладых рабочых і служачых Мінска штогод авалодваюць спецыяльнымі радыётэлеграфістаў. На здымку: выдатнікі вучобы радыёклуба трубайладчыца тэста «Будмеханізацыя» М. І. Пруднікава (злева) і дыспетчар саўнаргаса В. П. Кісялёва на практычных занятках па ўстаўленню радыёсувязі. Заняткі праводзіць старшы інжынер радыёклуба В. Б. Дзядзіла. За апошнія 10 год ён падрыхтаваў звыш 800 радыётэлеграфістаў і іншых спецыялістаў радыёсувязі.

ШУКАЎ ЧАЛАВЕК ШЧАСЦЯ

(Пачатак на 3-й стар.)

барус, шырока выкарыстоўваючы подкуп і абяцанні, рознымі праўдамі і няпраўдамі дабіўся таго, што яго выбралі губернатарам. І ўжо на наступны пасля выбараў дзень ён паказаў сваё спраўднае аблічча: уначы паліцыя арыштавала да ста рабочых і пасадзіла іх у турму. Перасяленцаў жа, зразумела, і блізка не падпускалі да месца выбараў.

Усе доўгія гады блуканняў па Амерыцы Пятра і яго жонку вельмі цягнула на Радзіму, дзе адбыліся вялікія перамены. Уволю пабачышы ліха за мяжой, на сваім уласным горбе пазналі яны ўсе «зручнасці» капіталістычнага ўкладу жыцця. І вось, калі ў сталіцы Уругвая пачало працаваць Савецкае консульства, у ліку іншых перасяленцаў члены сям'і Чынікайла атрымалі савецкія пашпарты.

Хто яго ведае, якім чынам праніохаў аб гэтым гаспадар той фабрыкі, дзе Пётр працаваў на працягу 12 год. І што вы думаеце? Назаўтра ж рабочы аказаўся выкінутым на вуліцу. Так Пётр яшчэ раз пераканаўся ў буржуазнай «справядлівасці».

Але гэта ўжо для яго не было страшна: заставаўся лічаныя дні яго знаходжання за акіянам. Вясной 1955 года былі атрыманы візы, і 20 мая Савецкая Айчына гасцінна сустрэла Пятра Чынікайла і яго сям'ю.

Новым усё здаецца Пятру Іосіфавічу ў родных мясцінах.

Як тут усё перамянілася! У побыт адыйшла залежнасць ад гаспадара-пана і рабскае нізкапаклонніцтва перад ім. Гаспадарамі ў Савецкай краіне з'яўляюцца самі рабочыя. Узяць хоць бы Чынікайла-сына, у якога зараз жыве Пётр Іосіфавіч. Звычайны рабочы-трактаразаводзец. А прыслухайцеся, як ён гаворыць аб усім: камунінальная кватэра ў шматпавярховым доме — мая, завод мой, горад — таксама мой! Ва ўсім і ўсюды адчуваеш сябе гаспадаром! І ўсё яго датычыцца, да ўсяго яму справа ёсць! Можна, таму і спорыцца ў яго руках работа і сваё зменнае заданне з дня ў дзень ён выконвае на 150—170 працэнтаў?

Лёгка і радасна на сэрцы ў Пятра Іосіфавіча! Не-не, ды не стрываецца ён, спыніць таго ці іншага першага сустрэчнага чалавек і расказа яму аб сваім жыцці. А ў заключэнне абавязкова дадаець:

— Я вельмі ўдзячны сваёй Радзіме, якая дала мне вялікія чалавечыя правы, акружыла на старасці год цяплом і клопатамі. Сёлета другі раз у жыцці я буду прымаць удзел у выбарах Вярхоўнага органа Савецкай улады, з радасцю аддам свой голас за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных, за гарача любімую Радзіму!

Шукаў чалавек ішчасця ў розных землях і краінах, за морам-акіянам, а знайшоў яго на роднай зямлі — у краі, дзе ўзяў уладу ў свае рукі сам народ.

Аляксандр ХАРКЕВІЧ.

ФАШЫЗМ НЕ ПРОЙДЗЕ

АФІНЬІ. «Фашыстаў — вон», «Фашызм не пройдзе», «Няхай жыве дэмакратыя» — з такімі воклічамі, як паведамляе газета «Аўгі», студэнты юрыдычнага факультэта Афінскага ўніверсітэта выгналі са свайго агульнага сходу малойчыкаў з неафашысцкай студэнцкай арганізацыі і агенту асфаліі (грэчаская палітычная паліцыя).

ЗАПУСК СПАДАРОЖНІКА У ЗША

НЬЮ-ІОРК. Як паведамляе агенцтва АП, ВПС ЗША запусцілі на арбіту з палігона Аргуэль з дапамогай ракеты «Атлас-Агена» спадарожнік Зямлі. Мэта запуску не ўказваецца.

САЛДАРНАСЦЬ У АРГЕНТЫНЕ З РЭВАЛЮЦЫЙНАЙ КУБАЙ

БУЭНАС-АЙРЭС. Аргенцінскі камітэт салідарнасці з кубінскай рэвалюцыяй прыняў рашэнне аб правядзенні па ўсёй краіне кампаніі за аднаўленне дыпламатычных адносін з Кубай. Вырашана таксама ўзмацніць барацьбу за вызваленне асоб, арыштаваных уладамі за праўленне салідарнасці з рэвалюцыйнай Кубай.

ПЕРШЫЯ АХВЯРЫ ЗАКОНУ МАКАРЭНА

НЬЮ-ІОРК. За турэмныя краты кінуў ветэран камуністычнага руху ў ЗША Філіп Барт. Суддзя прыгаварыў Барта да шасці месяцаў турэмнага зняволення на аснове праславутага закону Макарэна за «непавагу да суда», якая выявілася ў тым, што Барт, спасылаючыся на палажэнні канстытуцыі, адмовіўся адказваць на пытанні суда.

Камуністычная партыя ЗША зрабіла заяву для друку, у якой выкрываецца самавольства ўлад, што «кінулі ў турму першую ахвяру закону Макарэна фактычна без суда». Абвінаваўчы акт супраць Камуністычнай партыі ўжо складзе — першы абвінаваўчы акт супраць палітычнай партыі ў гісторыі Амерыкі, гаворыцца ў заяве, але перш чым пачаць сам працэс, урад цяпер карае і сядзіць у турму свае ахвяры за «непавагу да суда».

У заключэнне ў заяве падкрэсліваецца: народ, бясспрэчна, даць ведаць прэзідэнту і міністру юстыцыі, што ён думае, калі бачыць, як непакарана дзейнічаюць шалёныя расісты і адкрываць фашысты. У той час як тыя, хто адданы справа дэмакратыі і міру, падвяргаюцца праследаванням і турэмнаму зняволенню.

МІЛЬЕНЫ НЕПІСЬМЕННЫХ

МЕХІКА. 50 мільёнаў лацінаамерыканцаў ва ўзросце старэй за 15 год не ўмеюць ні чытаць, ні пісаць. Гэта складае 43 працэнт дорослага насельніцтва Лацінскай Амерыкі. Для 15 мільёнаў дзяцей школьнага ўзросту не хапае школ і настаўнікаў.

Гэтыя дадзеныя ЮНЕСКА аб непісьменнасці ў Лацінскай Амерыцы апублікавала мексіканская газета «Універсаль».

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Для пісьмаў: Мінск, паштовая скрынка № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ